

ՊԱՅՄԱՆ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ հմր 8 Մէճ
՝ Գաւառաց 40 Մէճ
Վեցամեայ Կ. Պոլսոյ 4 Մէճ
՝ Գաւառաց 3 Մէճ
Ուրաքանչիւր թերթի գին 60 փոյ
յանուցման առգը մէկ անգամի հա-
մար 3 զուրուշ, երկու անգամի հա-
մար 2 զուրուշ, աւելի անգամներու
համար զատ առկարկութիւն կը լայն:

Լ Ր Ա Գ Ի Ր

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 24 ԱՊՐԵԼ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բերդապարկէն լուր կուտան թէ
Քիւմայի մէջ գաւառաւորութիւն մ'երե-
ւան ելեր է, որոյ նպատակն է եղեր
երկրին մէջ գտնուած բոլոր ռուսներն
սպաննել: Իւրեկէններուն գլուխը
բռնուելով բանտարկուել է:

Ռուս լրագիրք կըսեն թէ Աֆղա-
նըստանի Էմիրն ալ համախոհ է եղեր
այս գաւառաւորութեան, որովհետեւ Աֆ-
ղանաց յառաջապահ զօրքեր տես-
նուել են, որք վերին Օքսոսի ա-
փանց վրայ կը թափաւին:

Ռուսիոյ կառավարութիւնը զին-
ւորական նոր գործողութիւններ կը
պատրաստէ, և շատ հաւանական է
որ այս անգամ Քիւմայի խանութիւ-
նը բոլորովին դուռնէ:

Փարիզ 2 մայիս.
Գերմանիոյ, Աւստրիոյ և Ռուսիոյ
կառավարութեանց մէջ բանակցու-
թիւնք կը լայն, որպէս զի Ռուսիոյ
կայսեր Պէրսին երթալուն առթիւ
խաղաղասիրական ցոյց մ'ընեն:

Գաղղիոյ նկատմամբ Բրուսիոյ
լրագրաց լեզուն մեղմացաւ:

Պոմպայ 2 մայիս.
Պարստալի մէջ ծագած խռովու-
թիւնք զսպուեցան զօրաց ձեռք, և
խաղաղութիւնը կատարելապէս
վերահաստատուեցաւ:

Քաթար 3 մայիս.
Կայսրն երէկ հոս հասած ժամա-
նակ թնդանութներ արձակուելով ող-
ջուեցաւ: Գարատաղեցոց պատգա-
մաւորութիւն մը կ'ապասէր զինքը:
Նորին վեհափառութիւնը Բուսանիոյ
կողմէն Չէթինէի և Պէրլիւտի մէջ
գործակաւոր կարգուած Սթուրլա
իշխանազունն ընդունեց. նոյնպէս
կղերիկ կողմէ բաղմամբիւ պատգա-
մաւորութիւններ: Այսօր զօրահան-
դէս մ'ըրաւ:

Քաթար 4 մայիս.
Երէկ Գարատաղի իշխանը ճաշի
հրաւիրուեցաւ կայսրէն: Գիշերը քա-
թարի նաւահանգստին բերաննե-
րուն վրայ լուսավառութիւն եղաւ:

Այսօր կայսրը շոգենաւ նստելով
Մէլիթինէ գնաց:

Մատրիտ 4 մայիս.
Կը հաւատան թէ Տոն Բարլոս իր
զօրավարները վէրկարա կանչել է:

Պրիւսի 4 մայիս.
Արտաքին գործոց նախարարը
Գերմանական երկրորդ ծանուցագ-
րին արուած պատասխանը կարգաց
երեսփոխանաց ժողովին մէջ:

Աթէնք 3 մայիս.
Համալսարանին դատախօսութիւն-
ները 40 ատուր համար դադարեցան:
Ամփոսայի փառաբաններն 100

Ֆրանք տուգանքի դատապարտե-
ցան:

Պէրլիւտ 4 մայիս.
Կառավարութիւնը յանձնաժողով
մ'անուանեց որպէս զի Սերվիոյ սահ-
մանադրութիւնը ժամանակիս պա-
հանմանց համեմատ վերադննէ:

Լոնտոն 4 մայիս.
Օմի Բոնա 43 9/16
Իոն 1865 74 3/4
» 1869 54 5/8
» 1871 65 5/8
» 1872 86 3/8
» 1873 52 7/8

Նոր փոխառութիւն —
Անգլ Բոնա 94 1/4
Իւսպակ Միտիւնկ—Օրլէան 8 1/8
» Յայր Տօլէրան 5 1/4
Ծախսած 15000 հակ:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երբեք օրը Յունաց պատրիար-
քին հրաւիրանք քսանի չափ աստ-
ուածաբան վարդապետներ և վար-
ժապետներ Յունաց պատրիարքա-
րանը գաւառաւորացան Կիլիկիոյ (Գա-
բուսաղի) արքեպիսկոպոսին նախա-
գահութեամբ, և Գերմանիոյ հին
կաթոլիկաց պատգամաւորութեան
բերած հրաւերը քննելով որոշեցին
երկու կրօնագէտ աշխարհական վար-
ժապետ և մէկ ալ սարկաւազ Գեր-
մանիա զրկել: Պօն քաղաքին մէջ
գաւառաւորութիւնը ժողովին ներկայ գը-
նուելու:

Միանգամայն Տօլինէր վարդա-
պետին նամակին պատասխան մը
խմբադրելու համար յանձնաժողով
մ'ընտրեցին:

Մայրաքաղաքի Տաճկական լը-
րագրերէն մին կը ծանուցանէ թէ Տի-
կին Զորիֆի Զատիկի տօնին առթիւ
50 Օսմանեան լիրա զրկել է Խճա
Ճէմիէթին, որպէս զի մանր մանր
պարտուց պատճառաւ բանտարկ-
եալ դժբաղդ անձանց ոմանց աղա-
տութիւն տրուի:

Վերջին օրերս մայրաքաղաքիս
մէջ կեղծ դրոշմով թուղթեր շրջա-
բերութեան եղած ըլլալով, ստիկա-
նութիւնն այս խորագրութեան հե-
ղինակները գտնելու համար ազգու-
միջոցները ձեռք առաւ:

Բերայի ոստիկանութիւնը Աղա-
ճամիի փողոցէն ճանբարդութեան
պալատի (չանթի) մը գտած ըլլա-
լով, որոյ մէջ ստրկի գումար մը կայ,
նմանապէս Պէշիկթաշէն ալ քանի մը
դրամ պարտեակող քսակ մը գտած
ըլլալով, հրաւեր կը կարգայ անոնց
տէրերուն, որ Բերայի ոստիկանու-
թեան թարգմանատունը ներկայա-
նան և իրենցն ըլլալը հաստատելով
ստանան դանոնք:

Թատրոն գաւառական թերթին

Թուրքերէն հրատարակութիւնն Եր-
կու ամիս դադարեցաւ:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ
ԵՍՏԱՄԵ ՌՈՍՏՈՒՄԻՆ
23 ապրիլ չորեքշաբթի իրիկուն 48 33
24 ապրիլ կինգշաբթի առաւօտ 48 23
Կէս օր 48 26

Կ. Պոլսի 23 ապրիլ
Սօսիլ թէ Ներալի բաժինը Անգլիոյ 8 4
« ֆոխտակութեան » 5 37
« Գաղղիոյ Պաշտպան » 7 2
Բրէտի թէ Ներալ » 12 40
Բրէտի Սթրո—Թիւրք 30 427 3/4
Երկրորդական հին » 358
Փոխ 1863 » 363
» 1865 » 280
» 1869 » 88 1/2
» 1872 » 270
» 1873 » 3 60

ԵՐԵՎԱՆԻ ՎԵՐՋԻՆ
23 ԱՊՐԵԼ
Անգլ. լրագրաց 440 45
Նաթոյն ոսկի » 88 4
Իմպերիալ Ռուս » 89 6
Գըրմի » 54 15
Հինգ ֆրանք » —
Հինգրոց » 404 30
Պրիւսի » 430

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն.

Ամեն Ս. Պատրիարք հայրը շա-
բաթ օրը Մեծ—Եպիսկոպոս Բարձր-
հատ փաշային և Պատրիարքական
գործոց նախարար Վաթ. Սիւ Սայլա
փաշային շնորհաւորութեան գնացած
ըլլալով, երկու շաբթի օրը պատրիար-
քական գործոց նախարարն իւր կող-
մանէ Սպարապետի դրան թարգմա-
նատան տնօրէն Մեծապատիւ Մամի-
կոնեան Սի. քաջէ Էֆենտին շնորհա-
կալութեան զրկեց առ Ամենապատիւ
Ս. Պատրիարքն, ցաւ յայտնելով մի-
անգամայն որ մինչև ցարդ սովորու-
թիւն եղած չըլլալուն չկրցաւ ան-
ձամբ փոխադարձ այցելութեան եր-
թալ Ս. Պատրիարքին, որոյ շնորհալի
կենցաղավարութեան շատ գոհ եղեր
է Ն. Վաթմութիւնը:

Կը լսենք թէ Վաթմ. Սարգիս Պէյ
Պալեան զոյգ մը կառածիք ընտիր
երկվար ընծայ զրկել է Ս. Պատրիար-
քին:

Բալուէն առ ազգային վարչու-
թիւնն եկած հետեւեալ դրութիւն-
ները սարսափ կը պատճառեն ըն-
թերցողին:

Այսպիսի քաղաքակրթաւ դա-
րու մը մէջ հօր և հայրանամ տէ-
րութեան մ'երկրին մէջ աչս աստի-
ճան յանդուգն բռնութիւններ ու
բարբարոսական շարութիւններ գոր-
ծուիլ, ստուգիւ անհաւատարմ կը
թուին. բայց երբոր ամբողջ նահան-
գի մը ժողովուրդ մինչև իրենց տու-

ՊԱՅՄԱՆ

Գաւառ գացած լրագրաց ճան, ու
ձախը խմբագրութեան վրայ:
Լրագրոյ վերաբերեալ նամակ
կամ որ եւ իցէ գրութիւն խմբագիր
—Տնօրէնին պիտի ուղղուի. Կ. Պո-
լիս. Չինիլի խան, Մասիսի գրասեն-
եակը:
Համար ծախքը չվճարուած ծա-
խք չընդունուիր:

ներէն, արտերէն, եկեղեցիներէն և
նախնեաց ու սիրելեաց շիրմներէն
հրաժարին աշունին առեր ուրիշ
ակդ փոխարուեալ խնդիր կը մա-
տուցանեն, տարակոյս չմնար թէ խեղ-
ճերուն կրած տառապանքը վերջին
ծայրն հասած է:

Սներկրայ ենք որ Ս. Պատրիարք
հայրն և վարչութիւնը Բալուցի ժո-
ղովրդեան այս տաղանապաղի վիճա-
կը կայսերական բարեխնամ կառա-
գործութեան հաւաքագործութեամբ
պաղ դարման մը ձեռք կը բերեն:

Ամենապատիւ Սրբազան Հայր.
Վիճակին մէջ ութ ամիսէն վեր
պատահած արտաշար գէպքերը, մա-
նաւոր մօտ օրերուս մէջ մէկ սար-
սափելի եղեւ. նախորդ օրը թիւնը, ի
կողմանէ հասարակութեան մատուց-
եալ և ներկայիս ներկայեալ հան-
րագրէն կը տեղեկանաք. բաւական
է որ յիշեայ հանրագիրը ուշադրու-
թեան առնուի, յայնժամ պիտի
տեսնէք թէ Բալուս ինչ թշուառ կա-
ցութեան մէջ է. յայնժամ պիտի
տեսնէք գաւառի մը աղիւղորմ վի-
ճակը, պիտի նկատէք եկեղեցւոյ վի-
ճակը, պիտի տեսնէք հայ մանկաւոյն
գաւառաւորութեան վիճակը, և այլն,
և այլն:

Ռուսի, Սրբազան Հայր, այս ամեն
չարեաց և ոճրագործութեանց պատ-
ճառը ոչինչ է, այլ վերի Զէյթէ լու-
ւած թաղի պէյերու և վարի թա-
ղի պէյերու կառավարութեան գնա-
ւոր իրրեւ ժառանգ հայրն մշտնջե-
նապէս պոչտօնեալ և խորհրդի ան-
գամ ըլլալին: Պարտապատշաճ ար-
նօրէնութիւնը յանձնելով ձեր ու-
շիմ տնօրէնութեան, միամբ անհամ-
բեր սպասող ձեր բարձր հրամանին:

Ս. Փ. Տէր Պօյ-
Ատենադպիր Ատենապետ
Մ. Յուսէֆեան Մ. Պէրսի խմբագրեալ
29 մարտ 1875
Ս. Պատրիարքարան Բալուի

ՊԱՏՃԷՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏԻՆ
Սրբապատիւ առաջնորդական
փոխանորդ Տ. Պոլսոյ հայր և ազգա-
սէր անդամք գաւառական վարչու-
թեան Բալուի:

Գաւառիս մէջ ութ ամիսէն ի վեր
Տաճկաց ձեռքովը պատահած դժու-
րակ դէպքերն ու թշուառութիւն-
ներն արդէն յայտնի են ձեզ, ոսկայն
մեք կուզենք յայտնել նաեւ Առ Ա-
մենապատիւ Սրբազան Պատրիարք
հայրն և արդարակարգ կեդրոնա-
կան վարչութիւնն: Գաղաքիս մէջ
Այսգէորգեան պատասխանը, ծա-
ռիկան Յակոբի, Բժժութեան մահտե-
սի Յովհաննէսի, Մուշատեան Մար-
տիրոսի, Գիւրգէնեան Ասատուրի տու-
ներն և շտեմարանները գիշեր ատեն
բանալով ամանց բոլոր և ոմանց կի-
սով չափ ստացուածքը կողպատել-
նին. Տ. Համբարձումեան Գէորգ եղ-

բօր տան սենեկի պատուհանին սան-
գուղ զնեկով ներս մտնելու և կի-
զուպելու միջոցին տանուտեքը բու-
նէն սկսեցին լսել և աղաղակելով ա-
պարդիւն ելլելու նպատակով, ե-
րեք օր յետոյ կրկին գալով մահա-
ցրելու նպատակով, երկու հրացան
մէկէն պատուհանէն սենեկէն ներս
որձակելին. Մ. Փարմանեան Մի-
նաս աղայի տան և պոյաճի Եղեանեան
Մանուկ եղբոր տան վրայ գիշերնե-
րը հրացան արձակելին. Քաղաքիս
մէջ Ս. կերակուս եկեղեցին, Ստալի
գիւղի եկեղեցին, Աղամ գիւղի եկե-
ղեցին, Թուրք գիւղի եկեղեցին և
Սարքաթ գիւղի եկեղեցին բա-
նալով, սմանց մէջի բարձր գոյքերն
և սրբազան անօթները կազմակեր-
պելու և սմանց ձեռք անցուցանելու չափ
տանելին. քաղաքիս մէջ փորձուղ-
եան հանգրուանայ Յովհաննէսի 15
տարեկան Պօղոս պատանին իրենց
գաղանակի կրից ծառայեցին չի
կրիտը համադրեցին համար, գիշերին
մէկը տունը մտնելով մանգին մէջ
որով միջոցներով. նոյնպէս այս
պատանւոյն համար և համաձայն
Քիւրդ Ստեփան կարապետ աղային այ-
դից ծառայարկին վրայ սրով վերա-
ւորեցին. նոյնպէս Պիւտեան հանգրու-
ան Մ. Գրիգոր աղայի որդւոյն 17 տա-
րեկան պատանւոյն համար սրբազան
ամբողջ տունէն և պատուհաններէն
ներս հրացան արձակելին. նոյնպէս
Քիւրդի համար հանգրուանայ կարապետ
եղբոր որդի աղաւաքաւոր պա-
տանին մահացանելու երկուցներ
տալով իրենց կամքին հանգանգե-
ցանել և շատ օրեր այդ կերպն ու
պարանգները տանելով իրենց գա-
ղանակին կրից ծառայեցին:

Դիւ ճարի կնոյ մի քան միջոց այս
տեղ յիշել, եկեղեցիներն իսկ, տաներ-
նիս բանտին կարգադրեցին, ժամու-
նը չափ ծառայարկ զօրահանութեամբ
չի կորսնալ գնալին: Գուրգէն տուն-
տուրի համար կարգադրեցին երկու-
ղէն մարդ չիդալ և չերթալ, շատ մը
հայաքանակ գիւղեր բարձրաբար քիւ-
տերէն պաշարուին և հարստահար-
ւելը. այս ամեն բաներն ինչ և ինչ
տանելով սեպտեմբ. այժմ այս օ-
րերուս մէջ պատահած մէկ օտարի
գէտը ինչ երկուցէն մինչև անգամ
գաղանակ և եկեղեցիներն ու ծա-
նապարհն այս աղաղակի մանկտեպ
համար գոյտել պիտի. Օգոստոսիս
տէքուի ինչ, որ բացարձակ հրաման
ունի գաղանակի բացման և ման-
կանց գաղանակաւթեան, հիմակ
գրեթէ ամեն տանտերիս տարիքէն
վեր աղաք տանը մէջ իրք ի բանտ
արգելեալ կը մնան:

Քաղաքայի փորձուղեան կօշտ-
կար Բարսեղի եղբոր 18 տարեկան վա-
յելագէտ Մարտիրոս անուն աղային,
մէկ քանի սրկաներ, ինչպէս վերի
յիշած աղայքը, ամիսուէկէն ի վեր
իրենց գաղանակին կրից ծառայե-
ցնելու նպատակով փորձեր կընեն,
բայց տղան բնաւ երբէք չի հնազան-
դել կամքներուն. վերջապէս կրից գի-
նովութենէն աչքերնին արիւն գար-
ձած, իրաւ արտաքին մարդասիրտ
սովորուի գալլելը, ամեն կերպ մահա-
ցուցիչ զինու. զինեալ, մարա քսան
և մէկ երրորդ լուսած ուրախ գի-
շեր ժամը վեցին միջոցները տանի-
քէն տունուր վար կիջան, և անմի-
ջապէս սուրբնին մերկայեցնելով տա-
րարին ձեռքերնին առած սենեկին
գնէն ներս կը մտնեն: Ճրագը սե-
նեկին մէջ վառ մնացած ըլլալով հո-
րը Բարսեղին վրայ կը յարձակին, առ-
րի հարուածով մը գանկիկ կը վիրա-
ւորեն, յետոյ քեռորդայն կարապե-
տին վրայ գիւղելով ան ալ նոյնպէս
մէկ հարուածով գետին կը փռեն, և

գաղանակով տանց կընեն թէ «Մար-
տիրոսն էր Մարտիրոս, այդ Մարտիրոս
արարեց»: Եւ զճ պատանին սենեկէն
երեք անգուղ վերնադարկին մէջ
մահուան փրօտը ճակատը անկալին
փաթեմաւ կը գտնեն, ան ալ անտեղը
մահալու ընելու ատենէն սրով վի-
շաւորելով կը դառնան իրարու. «տե-
հայտե կիտելիմ, Մարտիրոսն տե իշ-
նի տի թիրտիք» ըսելով սանգուղէն
տանիքը ելլելով արձակ համարձակ
կերթան Յիշուղ անձինքն այսօրուս
օրս անյայտ ի կենաց, մահուան ան-
կողմին մէջ կը չարչարին. բայց 12
տարեկան Միկայիլ անուամբ մէկ աղ-
այան անկալին մէջէն վեր թռելով,
ձեռք ետև պահելով, և «պէն
Մարտիրոսն ալ յիշում» գոչելով սատակ
երկուցէն երեք օր վերջը իւր մահ-
կանացուն կնքեց:

Ուստի, աղաքաւոր Տեաքը, հովիւ-
նիս որ անկրաւ տեղը մայրուեցու,
գիտենք որ այսօր հետեւ մեզի և ոչ
մէկ բանի մը մէջ յայտ կենաց չէ մը-
նացեր. այժմ ստացուած քնիս մերը
չէ, և քանի որ քաղաքիս կառավա-
րութեան պէտքերը անգամ կազմա-
կել իր նախնի, եկեղեցիներն ալ ձեռ-
քէ կերթալ, աղաքիս և քանակիք-
նիս մերը պիտի չըլլայ, կեանքերն
մերը չէ, և քանի որ այս այսպէս ալ
ինչ հարկ կայ մեզ այս տեղը մնալ-
կը ինչպէս, բարեհաճիք գրեթէ առ-
աղային վարչութիւնն, որ կամակեր
կեանքերնու գտնէ փառահանութեան
դարձան և աղաքիս վրէժն մը և կամ
հայրենիքին ուրիշ աղաւաքներն
փոխելու Բարձրագոյն Գոնէն հրա-
ման մը. եթէ ոչ՝ Տէրութիւնը և ոչ
Աղաղակը թող չյուսան թէ Բար-
ուանիք. որքէն Բարուս իւր վերջին
չունը պիտի փչէ:

Բարուս հայաքանակ աղային
և Բարսեղի
(153 կնիք գիւղերու աւաղե-
րիցանց և թաղական խոր-
հրդականաց)

Կը լսենք թէ մայրաքաղաքս դըռ-
նուղ Բարսեղի աղաքայինք՝ այս ար-
տակար եղբոր թիւներն իմանալով
աղաքաւոր կը պատրաստեն առ-
Բարձր. Մեծ — Եղբոր քան:

ՏԵՂԵԿՆԵՐ

ԴԱՏԱՎԱՆ ՄԱՍՆԱԺՈՂՈՎՈՅ ՎԱՆԱՅ
ՊՈՂՈՍ ՎԱՐՈՒԱԳԵՏԻ ԽՆԴՐՈՅ

Ա.Ռ.

ԱՅՊ. ՎԱՐՈՒԱԳԵՏԻ ԽՆԴՐՈՎՈՅ

Ինչպէս որ խոստացեր էինք, ա-
հա տակի կը հրատարակենք վանեցի
Պօղոս վարդապետին գէտ եղած
ամբաստանութիւնները. ընծալ գա-
տական մասնաժողովոյ տեղեկագիրն,
որպէս զի ընթերցողը կարենան անոր
վրայ եղած գիտարկութիւններն ըստ
արժանւոյն գնահատել:

Տեղեկագիրը մասնաժողովոյն կաղ-
մութեան պարագաները նշանակելէ
ետեւ, իւր պաշտօնին նկատմամբ
վարչութեան տունը հրահանգը կը
գնէ, որ պաշտօն կառայ իրեն հոս
գտնուող վանեցոյց գաղանակին
տեղը միայն քննութեան տնուի,
որք անձնական գաղանակ կը վերաբե-
րին. եւ կը յարէ:

Ըստ այսմ հրահանգի Մասնա-
ժողովոյ յայտարարեց ամբաստան-
դայ թէ ինք միայն պաշտօն ունի
անձնական գաղանակ. խնդիրներով
ղբալով:

Մասնաժողովոյն Գ. Նիստին ներ-
կայացան ամբաստանող վանեցի-
րէն,

1. Շիրակեան Հայրապետ
2. Երևանեան Գրիգոր
3. Սահակեան Կարապետ
4. Հրահան Թովհաննէս
5. Օստապալի վարդապետ
6. Գառապար
7. Գրիգորեան Պօղոս:

որոցմէ վերջինը արգէն հրահան-
մատուցած էր այս գաղանակ, յոտ-
պալի Գառապար վանեցան և Օստա-
պալի վարդապետ հայրենիք գաղա-
նէր. մնացորդ չորսը յայտնելով թէ
իրենք չարաւանի Մասնաժողովոյ
նիստերուն չեն կարող ներկայ գըռ-
նուիլ, խնդրեցին որ փաստաբան
Պատմաճեմալ Սեփեան իրենց
կողմէ ընդհանուր փոխանորդ ըն-
դառնուի՝ ամբաստանաւորին մէջ
Պօղոս վարդապետի գէտ յարա-
ցած ամբաստանութիւնները հաստատե-
լու համար:

Մասնաժողովոյ նիստերով որ ար-
գէն ամբաստանաւորին մէջ կամ
գաղանակ Պօղոս վարդապետի գէտ
գտնուած ամբաստանութեանց մի
միայն անձնական վերաբերեալ կէ-
տերուն քննութեամբ անհամաձայն
է իւր պաշտօնը, չըլլալով Պատմաճեմա-
նի ընդհանուր փոխանորդութեան
առաջարկութիւնն ընդունել, հետե-
ւաբար յայտարարեց որ այն անձ-
նական գաղանակներն մէջ որ օրինա-
ւոր գաղափար մը կը գտնուի, Պատ-
մաճեմալ կարող է նոյն գաղափար-
ներն կողմէ օրինաւոր փոխանորդ
կանգնել, պայմանաւ որ իւր այս
գործոց փոխանորդութեան մասնակի-
ցութիւնը գաղափարն օրինաց արա-
մաբարութեան համեմատ լինի:

Այս յայտարարութեան վրայ
տեղեկութեամբ 26 հինգերորդ նոտիսերը
վանեցի աղաքայինք ներկայացան բա-
ղորդալով մը:

Շիրակեան Հայրապետ
Գոթիկեան Խաչատուր
Տ. Կարապետեան Յակոբ:

Առաջին իւր հօրեղբորդին Ռա-
փայէլ վարդապետի սպանութեան
համար, երկրորդ իւր եղբոր Գո-
թիկեան Թովհաննէսի սպանութեան
համար, երրորդ իւր հօր Մարտիրո-
սի Տ. Կարապետ քահանայի բաղա-
նալութեան համար կըրողքէն և գա-
տաւան կը պահանջէին, իրենց կող-
մէ Պատմաճեմալ Սեփեան Եփ. փոխա-
նորդ կարգելով:

Մասնաժողովոյ նիստերով ան-
ձանց փոխանորդութեան վաւերացը-
նել տալէ վերջ՝ նոյն բաղորդալով
նկատողութեան առաւ և անմիջա-
պէս գաղափար քննութեանց ձեռ-
նարկեց, որոց արդիւնքն է հետե-
ւեալը:

ՇԻՐԱԿԵԱՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ԴԱՏԱ
(Տե՛ս ամբաստանաւորի բէ՛ն 4)

«Կառուց անապատի միտքան ե-
րեմիանայ Ռափայէլ վարդապետ
Պօղոսէն չարաւոր ձեռնաւոր սակա-
նները փշրեցան, անդամները լուծ-
ուեցան և քաղաք լեւրուելով ան-
դարմանելի ըլլալով մեռաւ»:

Շիրակեանի բերանային բացառ-
ութիւնն:

«13 տարի առաջ երբ ես ի Պօ-
թիկեան էի, Պօղոս վարդապետ Կառու-
անապատի վանահայր ըլլալով, վա-
նահանաներէն Ռափայէլ վարդապետը
անտիրակութեան կը գրկէ վանքին
թիւները. քիչ ժամանակէն նամակ
գրեւոր ետ կը կոչէ. երբ նա կը
գաւառայ, անոր ժողոված բաներուն
ցոյցակը կառայ քահանայի մը որ
եւրթայ առնու և բերէ, բայց քա-
հանայն պատասխան կը գրէ թէ
«եստի հաւաքուած չէ: Ասոր վրայ

«Պօղոս վարդապետ բարկանալով՝
«Կառապարար Ռափայէլ վարդապե-
տի վրայ կը յարձակի, «ստանկերն
«առեր կերեր ետ ըսելով այնքան
«կը ծեծէ որ սակորները կը կոտորին
«և անգամայնջ միմակի մէջ կը ձգէ,
«զոր իգնատիտ սրբազան կը գրկէ
«Ս. Գրիգորի վանքը. և թէպէտ
«բժշկները կը բերուն, բայց չբուժ-
«ուիր, և խեղճ վարդապետը 5—6
«ամիս ցաւ քաշելէն ետև կը մեռնի»:

Ասոր ապացոյցներ կայացուց, Ա.
ժամանակին վանայ առաջնորդ հան-
գուցեալ իգնատիտ սրբազանի 1864
դեկտ. 25 թուականաւ առ իւր բա-
րեկաններէն մին գրկած նամակի մը
մէջ գտնուած մէկ պարբերութիւնը,
որ է հետեւեալը. «Իրեն անապատի
«միտքաններէն 26 ամիս Ռափայէլ
«անուն երկտարաբ վարդապետին
«անցած տարի այնքան ծեծեց, որ
«կողերու սակորները փշրեց, կիտա-
«մեռ բերին ձգեցին մեր վրայ, որ
«ժամանակ մը Ս. Գրիգորի վանքը
«չափեցինք, յետ այնորի բերեք քա-
«ղաք, Սինեմ անուն այլի կնոջ տուն
«տարի, և բժիշկ կարգեցի վրան որ
«չօրս ամեն առեւի գաղանակ, հուսկ
«յետոյ ճար չեղաւ վանահանապետ ան-
«պաճեմալ չարաւոր անձնակը զըռ-
«ւորանոյն իւր, որուն շատ անգամ
«խաչատուր անվաւեր կաթողիկոսը
«և միտքաններ այցելութեան երթա-
«լով ակնատու եղան»:

Բ. Աղթամարայ Խաչատուր սըր-
բազանը վիշալ ցուցուց, որ հանգուց-
եալ Ռափայէլ վարդապետին հիւանդ-
տեան այցելութեան գաղանակ է եղել
Հրաւիրուեցաւ Պօղոս վարդապետ
որ այն ամբաստանութեան հետեւե-
ալ բացատրութիւնը տուաւ:

«Ռափայէլ վարդապետը ձեռ-
«նադրել տուի 1859 ին. այս թուա-
«կանին վերջերս ես Պօթիս եկայ ինձ
«փոխանորդ կարգելով գեարտեղ վա-
«րդապետ: Սա Ռափայէլ վարդա-
«պետը կը գրկէ թէմերը պողոն հա-
«ւաքներ, նա ալ՝ ձի մը կառնու:
«Կը հեծնէ, ձիէն վար կիջնայ, և ա-
«միս Պալանդիսի Բեքերու գիւղը կը
«պառնի երեքփոխան կարապետին
«տունը, 2 ամիս կոփայ վանքը, 2
«ամիս Չեփիլիմէ գիւղը, և ամիս Արմ-
«եկեալ Սեփեանքը վանքը, առ-
«քի մը ետքը վան վերադառնալու
«հարցուցի թէ Ռափայէլ վարդապետ
«ուր է, ըսին թէ Սեփեանքը
«վանքը պառկած է, Բարսեղ վա-
«րդապետը զրկեցի նաւակով բերել
«թէ որ հոն է, նա ալ գնաց անդա-
«մարջ վարդապետը բերել տուաւ
«չալակի վրայ, ամիս մը Անապատին
«գրիս տունը պահեցի անգամայնջ,
«յետոյ խնդրեց Ալիւր գիւղն երթալ
«բերելով թէ հոն կին մը կայ որ բը-
«ժշկութիւն գիտէ և կը դարմանէ
«պիւս», երկու ամիս ալ գնաց Ալիւր
«վանքը մնաց, անկէ ալ գաղանակ
«կառ նորէն Անապատը մանկ ուղեց
«եւ հոն մնաց և ամիս եւս: Այս մի-
«ջոցին սկսաւ փայտով պարտիլ և
«փափաքեցաւ պատարագ ընել և
«յետոյ խնդրեց հայրենիք գաղանակ
«բեր քրոջ տունը, հրաման տուի գը-
«նաց: Անկէ վերջը ինչ կըսու չգի-
«տեմ: միայն վանահանած տունն երբ
«եւս կարին կը գտնուէի, իմացայ որ
«Անապատին միտքան մը բերել տա-
«լով իւր գոյքերը վանքին կտակեր
«եւ, թէ եւ իւր քոյրը չբաւար վիճակ
«մ'ունէր և զինք խնամել էր»:

Մասնաժողովոյ ամբաստանաւորաց
ձեռքը գտնուած հանգուցեալ իգ-
նատիտ սրբազանի նոյն նամակը
նկատողութեան առնելով տեսաւ որ
խել մը գաղափարներով լի էր Պօղոս
վարդապետի վրայ, որոց մէջ յիշուած

է Ռաֆայել վարդապետի ստանալով թեան խնդիրն, բողոքարարութիւն պահանջեց Պօղոս վարդապետին որ պատասխանեց թէ՛

«Իդնաւորս սրբազան բարի մարդ-
«Ժէր, բայց դիւրաւ հաւան, ո՛ր որ
«ուզէր՝ կը յաջողէր անմիջապէս զին-
«քը համոզել: Դոյն ժամանակները
«թշնամիներս այնպէս հաւատացեալ
«էին թէ ևս իրեն թշնամի եմ և թե-
«շաղբեր են զինքը զիս անկէ հեռա-
«ցընելու համար այն նամակը գրել:
«Բայց յետոյ երբ այդ նամակին պատ-
«ճէնն ձեռքս հասաւ, անմիջապէս նը-
«շանաւոր եկեղեցականներն և աշ-
«խարհականները ի ժողով հրաւիրե-
«րով նոցա ներկայութեան բողոք բար-
«ձի հանգուցեալ սրբազանին դէմ,
«որ նախ ուրացաւ այդպիսի նամակ
«մը գրած լինելն, և յետոյ խոստա-
«ցաւ գրաւոր կերպիւ յետս առնուլ
«այն նամակը: Այլ յետոյ վախճալով
«թէ ինք իւր ստորագրութեամբ
«հակասութեան մէջ պիտի խնայ,
«այսօր վաղը ըսելով չտուաւ: Սակայն
«և այնպէս, երբ 1867ին ինք Պօղոս հը-
«քաւիրուեցաւ, զիս իւր տեղն փոխա-
«նորդ կարգեց և ասոր ապացոյց ա-
«հա կը ներկայացնեմ յիշեալ սրբա-
«զանին 1867 օգոստոս 4 թուականաւ
«մէկ ինքնագիր նամակն, որով փո-
«խանորդակն տալուօրին նկատմամբ
«քանի մը տեղեկութիւններ տալէ
«վերջը՝ կը յաւելու թէ՛ «Չեր քաշէ
«համբաւ և քաջութիւն իբրեւ
«խուսկ անոյշ ի բիմ հոգւոյ մերոց
«հասցէ, զի և մեք հաղորդեցուք
«որոց անկն է ի պայծառութիւն պատ-
«ուական անուան Չեր և այլն»:

Պօղոս վարդապետ նոյնպէս ներ-
կայացուց Սեդրակապետ խաչատուր
սրբազանի և վախճալ երեւելեաց մէկ
նամակն, որով կը խնդրէին ընդունիլ
զայս պաշտօն ըսելով թէ՛ «Թէպէտ
«բաղում են զբաղմունք ձեր սրբու-
«թեան ի զանալան կրօնական կամ
«քաղաքական պէտս, յորս հան-
«գիտանայք միշտ քրտնալան փոս-
«տակովք, յօգուտ Ագէ և Եկեղեցւոյ,
«աղքային չլրտ՝ յօժարութիւն և
«ճեռուն իդնաւորս Գեր Սրբազան
«արքեպիսկոպոս պատուական եղբոր
«բարեհաճութիւն և գրաւորական
«յորդորն՝ զոր ի ծոց դրոյս ունիք
«ստանալ, հրաւիրեց Չեր արժանա-
«պատուութիւն իշխանի ի քաղաք և
«յաջորդել ի բարձ առաջնորդակն
«փոխանորդութեան փնտխիս վառ-
«աւորականի և այլն»:

Մասնագործական հանգուցեալ իդ-
նաւորս սրբազանի սոյն երկու հա-
կատական նամակաց վրայ իրաւամբ
գրամանաւ, ըստ որում եթէ Պօղոս
վարդապետ յանցաւոր էր, ինչպէս
իդնաւորս սրբազանը՝ որ Առաջնորդ-
դական գերագոյն պաշտօնն ունէր,
չգտանայ ու չգտաւարտուեց զՊօղոս
վարդապետ և վերջէն իսկ իւր կողմէ
փոխանորդ կարգեց այդպիսի անբա-
զործ մը: Այս վերջին նամակը կար-
գարացին զՊօղոս վարդապետ և իւր
քառանկուն ճշգրտութիւնը կը հաստա-
տէ, որովհետեւ իդնաւորս սրբազա-
նի առաջին նամակը՝ որ առաջնալեւ է,
միայն ուրիշներէ լսածները կը կրկնէ,
իսկ երկրորդը՝ որ առաջնալեւ է և ե-
րեք տարի ետքի թուականը կը կրէ,
Պօղոս վարդապետի գործոց աւելի
աղէկ տեղեկութիւն և իրեն վաղքին
վրայ աւելի փորձառութիւն ընկէն
եաքը գրուած ըլլալուն, Մասնագործ-
ական և ճշգրտութեան մօտ երեքստ է:

Ամբաստանողաց կողմէ Աղթամա-
րայ խաչատուր սրբազանի վկայու-
թիւնն ալ առնուիլ ուզելով՝ Մասնա-
գործական հրաւիրեց վերջիշեալ սրբա-
զանն, որ հետեւեալ տեղեկութիւնն

տուաւ իւր ստորագրութեամբը զայն
վաւերացնելով:

«Մեր կաթողիկոսական ինդ-րոյն
համար վախճալ քաղաք կը գտնուէր,
Ռաֆայել վարդապետի հիւանդու-
թիւն տեսնելով քանիցս անգամ ի-
րեն այցելութեան գնացելէ և մինչև
իսկ իրեն համար հանգանակութիւն
մը բացելէ, սակայն Պօղոս վարդա-
պետի մասին երբեք տեղեկութիւն
մ'առած չեմ»:

Հետեւեալ Բառք

ԳԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆԷՐ

Ամբաստանողաց փոխանորդ Պատմական Սե-
րգեյ Եփէմով:

(Ծառ. Բէ- 1670)

Վախճալ առաջնորդ հոգեւոր իդնա-
ւորս սրբազան կը վկայէ թէ, «Առաջա-
ւոր միաբաններէն 26 ամեայ Ռաֆայել
«վարդապետը անցած տարի այնքան ծե-
«ծեց, որ կողերու ուղիները փոքր,
«կիսամեծ բերին ճշգրտել մեր վրայ, որ
«ժամանակ մը Ս. Գրիգորի վանքը շա-
«հեցնէր, յետոյ այնորի բերի քաղաք Սի-
«նէմ անուն ուրի կնոջ տուն տարի, և
«բժիշկ կարգեցին վրան, որ չորս ամիս
«տեղի դարմանեց, հետի յետոյ ճար
«շեղաւ վախճանեցաւ անցածները, չա-
«քաւոր անիծելով ցարսիշն իւր:

Սրբապատանեալ երեւմեան երեւմեան աղ-
տակները դարձած ըլլալը խոստովանելով
հանդերձ յիշեալ վարդապետը ծեծած
կամ չծեծած ըլլալուն վրայ խոր ըսու-
թիւն մը կը պահէ, և պաղի հաւաքելու
համար թեմերը գնացած ժամանակ ձիւն
վար ինկեր է եղեր կըսէ, և ի պատաս-
խանի սրբազանի նամակին, «Սրբազանը
բարի մարդ մ'էր բայց զիւրաւան,
ով որ ուզէր կրնար անմիջապէս զինքը
համոզել, այդ նամակը իւր թշնամիները
զրեւ՝ առած են, որուն պատճէնը ձեռքը
հասնելուն պէս՝ նոյնապէս եկեղեցական-
ներն և աշխարհականներն ի ժողով հը-
քաւիրելով՝ սրբազանի ներկայութեանը
բողոք բարձր է իրեն դէմ, իսկ նա թէ
և զառաջինն ուրացեր է այդպիսի նամակ
մը գրած լինելը բայց յետոյ գրաւոր
կերպիւ ետ առնուլ խոստացեր է, այլ
իսկ թաղով թէ՛ «Ի՞նչ դուք ատով հակասու-
«թեան մէջ խնայ, այսօր վաղը ըսելով
«չէ տուեր. հետեւաբար յիշեալ սրբազա-
«նը զինքը իրեն փոխանորդ կարգած ը-
«լալը յիշատակելով՝ 4 օգոստոս 1867 թը-
«ւականաւ իրեն գրած նամակին չմըջն
«Չեր բարի համբաւ և քաջութիւն սրբազա-
«նութիւն իրեն խուսկ անոյշ ի բիմ հոգւոյ
«մերոց հասցէ, զի և մեք հաղորդեցուք
«որոց անկն է ի պայծառութիւն պատ-
«ուական անուան Չեր» պարբերութիւնը
մասնագործական կողմէն: Ահա, տեսաք
իսկ, ամբաստանելոյն ի ճատագործութիւն
անձին մէջ բերած փառքը և ապացոյցը:

Տեղեկագրին գալով նախ սրբազանին
այս երկու նամակները հակասական զըտ-
նելով կը դարձանայ, բայց եւս, տեսնելով
իսկ տեղեկագրին այս նամակները հակա-
սական պատկերն վրայ կախելով, վասն
զի առաջին նամակը ամբաստանելոյն 23
դեկտ. 1866 թուականէն առաջ գործած
գործոց վկայագիրն է, իսկ երկրորդը՝
օգոստ. 1867 թուականէն առաջ բարի համ-
բաւ ստանալու արժանի գործոց մէջ գըտ-
նուելու խաչատուր մը կամ յորդոր մ'է: Այս
այնչպիսի բացայայտ է, որ ասոր վրայ ուրիշ
կերպ մտածել բանալու չկարող երբեք
չներեւ, և ո՛չ իսկ քերականական օրէն-
քը քանի որ բոլորն ապառնի եղանակնե-
րը որ և է լեզուի մէջ ամենեւին անցեալ
ժամանակի նշանակութիւն չեն տար նա
մանաւանդ այդ երկրորդին յորդորական
նամակ մ'ըլլալը նոյն իսկ ամբաստանել-
ւոյն ժողովին ցուցուցած երկրորդ նա-
մակն ալ բացայայտ կերպիւ «Եւ Տեա-
ռն իդնաւորս Գեր, սրբազան արքե-
պիսկոպոս պատուական եղբոր բարեհա-
ճութիւն և գրաւորական յորդորն» հետեւ
յետոյ այս երկու նամակաց տարբեր բը-
նութիւնն իսկ մէկտեղելու հակասական
չըլլալուն անմիջապէս ապացոյցն ըլլալով՝

առնոց մէջ ամենեւին հակասութեան ըս-
տուեր մ'անգամ չգտնուիլը արեւս պէս
տին յանդիման կերպի:

Այն ինչ սրբազանը իրեն վախճալ
նորդ՝ Պօղոսի գործերուն հանդիմանութեան և
տեղեկութիւնն առնելով ըլլալով իւր
նամակին մէջ Պօղոսի վրայ գրածներուն
համար «առաջ, անսխալ և աշխարհածա-
նօթ են» կըսէ, Տեղեկագիրը՝ «արժեքաւ
սրբազանի առաջին նամակը որ առանձ-
նական է, և երեք տարի ետքի թը-
ուականը կը կրէ, Պօղոս վարդապետի
գործոց վրայ աւելի տեղեկութիւն և
անոր վարքին վրայ աւելի փորձառու-
թիւն ընկէն ետքը գրուած ըլլալով՝
մասնագործական աւելի ճշտութեան մօտ
երեւած ըլլալը կեղծակերպութիւնն
սրբազանը» Ռաֆայել վարդապետը կի-
սամեա բերին ճշգրտել մեր վրայ. . . եւս
այրի կնոջ տուն տարի, ևս բժիշկ կար-
գեցին վրան կըսէ, Տեղեկագիրը՝ «սրբա-
զանը ուրիշներէն լսածը կը կրկնէ, և
այլուր, իդնաւորս սրբազան ինքն ակա-
նասեա եղած չըլլալով՝ կրնայ լինիլ որ
Պօղոս վարդապետը հոգեւորապէս մէկ
նշանակութեամբ խաբուած լինի» կըսէ:
Գրաւորական կարծիք, բայց ինչ օր
որ կարծեք ճշմարտութիւնը չընթեր-
ցէ՞ք 32 երես, յօդ. 4. բայց տես-
նենք թէ տեղեկագրին այդ եղբայրու-
թիւնն ո՞ր անձի վրայ փառքի և ո՞ր ար-
ժանաշուտ վկայութեան վրայ հիմնեալ
է, միայն ամբաստանելուն է որ յիշեալ
սրբազանին համար զիւրաւանան և նա-
մակին համար ալ իւր թշնամիները գրեւ
տուած ըլլալին կը յայտարարէ. . . ուստի
տեղեկագրին եղբայրութեան հիմը ամ-
բաստանելոյն խոսքերն եղած են: Արդ՝
ամբաստանելուն մը խոսքերն իւր սըր-
բութեան և առաքելութեան վրայ
ծառացեալ և ընդհանուր Ազգային հա-
մարմանը արժանացեալ և մինչև իսկ յա-
թու պատրիարքութեան կողմէ սըր-
բազան անձի մը գրաւոր վկայութեան
հերքմանը և եղծմանը իւր փառք բռնելը
անշուք և անօրինակ եղբայրութեանն:

Տեղեկագիրը իսկ, որ գիտաբանութիւն
մ'ալ յաւելցնեմ՝ այդ եղբայրութեան
վրայ Սրբազանին այդ երկու նամակաց մէջ
ամենեւին հակասութիւն չըլլալն արդէն քիչ
մ'առաջ բացատրելի, բայց այդ երկրորդ
նամակը չէ թէ առաջինը չըլլեր այլ ընդ-
հակասական զայն լիովին հաստատելն ալ
երկու խոսքով յայտնուի: Գիտե՛ք Տեղեկ-
ագիրն մէկ իրեն փոխանորդ կարգած ժա-
մանակը եթէ կարգած փոխանորդը ար-
դէն սրբազան և առաքելական մէկ ըլ-
լայ, նախ իւր նամակին մէջ անոր այդ
բարեմտանութիւնները կը յիշատակէ: Իսկ
եթէ այդպիսի բարեմտանութիւններէ
թափուր ըլլալը գիտնալով ի հարկէ ըս-
տիւրեալ իրեն փոխանորդ կարգէ ինչ
յորդոր կըզրէ: Ըսել է որ նախորդ նամա-
կը չըլլեր, և ինչպէս որ ըսի՝ այնուհետեւ
բարի համբաւ ստանալու կը յորդորէ: Եթէ
ըստ տեղեկագրին, սրբազանին երկրորդ
նամակն առաջինը կը ըլլէ, այս սրբազա-
նը իւր առաջին նամակաւ ուսու վկայու-
թիւն ըրած է. եթէ առաջինը որ առանձ-
նական է, ապա առանձնական սուտ վը-
կայութիւնն ըստ օրինի ներկել է. եթէ
ամբաստանելոյն խոսքերը ճշմարիտ են,
այս սրբազանը ստատու է. եթէ ամ-
բաստանելու մը խոսքերն օրինաց առաջ
արժանաշուտ ալ համարուին, ապա վը-
կայք և վկայութիւնը ոչինչ են. ընդէն
ուրեմն մեր ամբաստանութիւններն հաս-
տատուելու համար մենք վկայ և փաստ ու-
զեցին:

Գալով Մարտի 1867-ին Կեղծակերպ-
ութեան ինք Ռաֆայել վարդապետը
էստ փնտխի մէջ ձերտելի և սպիտակ մո-
րուով տեսած և զՊօղոս իւր իմա-
ւանը պատճառ անիծելը լսած ըլլալը կը
վկայէ: Տեղեկագիրը, վկայութեան հա-
կան կ'ստը որ է զՊօղոս իւր մահաւանդ
պատճառ անիծելը լսած ըլլալն, որ ըստ
ամենայնի սրբազանի գրածին համաձայն
է, առանց այս կ'ստը նկատառութեան առ-
նելու՝ երեսնամեայ մարդու մը համար ծե-
րունի և սպիտակ մորուով անոց ըսե-
լուն համար անոր վկայութիւնը կը հերքէ,
իր թէ անհնարին ցուած և վրիճ վա-
րակեալ և տուապեալ մարդու մը բա-
ւաւ:

սական ժամանակ անկողնայ ծառայելով
բողոքովին կերպարանաւորս ըլլալն ամե-
նօրեայ տեսնուած բան մը չըլլար, ո՛ւր
մնաց որ յիշեալ Կեղծակերպը զուցէ սպիտակ
բառին նշանակութիւնն անգամ չըլլար:

Տեղեկագիրը կը հարցնէ թէ, ինչպէս
իդնաւորս սրբազան, որ առաջնորդական
պաշտօնն ունէր չգտանայ և չգտաւարտ-
ուեց զՊօղոս վարդապետին կնոջ
թէ՛ զեր ի վերայ բան գտաւորագրական
պաշտօնն Ազգային իշխանութիւնն զՊօղոս
չկրցաւ իւր գերագոյն իշխանութեամբը
զայն պատճել: Տեղեկագիրը կարծեմ
Պօղոս լաւ ճանաչուր և գուցէ իսկ իրեն
հետ ալ իւր գերը կը խաղաղ. գարծեալ
կը հարցնեմ թէ, Ազգ. վարչութիւնն ի-
րեն գրուած պաշտօնական նամակներն
Պօղոսի կատարած անտարտի վանքին մէջ վե-
րատին երթալ նստիլ և իւր վախճալը
անոր արտապետելը, որով վարչութեան
վիճակ և հրամաններն անդունել և առա-
ւելուր կոխելով արձակ համարձակ աղը-
տակելով խնամելն ետքը՝ ինչպէս չկրցաւ
բառն զորութեամբ զայն յուզուել թիւն
և ի զդատութիւն բերել թող տեղեկա-
գիրը մեր այս հարցմանը պատասխան
հարկ եղած տեղին խնդրէ:

Թիւ մինչև ցարդ մէջ բերուած փաս-
տիւք և ապացոյցիւք Պօղոսի՝ զիւրապէս
վարդապետ մահաւոր հարուածով զու-
նակած արձակ և գրաւորութեան եղած ըլլալն
լիովին հաստատանքներն, այլ քանի որ պատ-
կաւելի ժողովը ի պաշտօնէ հրամայեց
որ եթէ ուրիշ ապացոյցներ ալ ունեմը
պատկառ կարող Չեր հրամանացը՝ երկու
պատուարձան և արժանաւոր երկեղեցա-
կանաց վկայագիրը բառ առ բառ մէջ կը
բերեմք: Ի հարկին ընադիրը յանձնելու
թէ՛ չըլլալէ:

«Ստորագրուեալ կը վկայեմ Աստու-
ածով որ երբ կուսեց անտարտի Ռաֆա-
էլ վարդապետը հիւանդ վիճակի մէջ
«իւր հիւանդութիւնը որով որ արժանաւոր հա-
ւանք մ'ան գալով՝ երբ իրեն այցելեցինք
«և հիւանդութեան պատճառը հարցու-
«ցինք՝ պատասխանեց թէ, մինչդեռ ես
«իմ ժողովրդեան հաշիւը Առաքաւոր մի-
«առանութեան ըստ օրինի մատուցած է:
«Պօղոս վարդապետ յետոյ Առաքաւոր
«փոխանորդ ընտրուելով ուղիւ կրկին ինձ
«մէ հաշիւ պահանջել և երբ զիւրապէս
«բարեկ հաշիւ առա ինչ հարկ է նորին
«միջոց եւ միաբանութիւնը իմ հաշիւս
«առած և գտած է, զայնամասով զիս ծա-
«ռին կողմէ, և այն ամբաստանելով թէ՛
«բար ծեծեց, որ անիւրներս ստատի վը-
«նապատեցան և եկող ի վառ բժիշկուե-
«լու. յիշեալ վարդապետը չկրցաւ իւր
«այս հիւանդութեան նկատելիլ և բա-
«նի մ'որ վերջը մեռաւ: Առանց տուեալ
«թիւնը կը վկայեմ Աստուածով և կը հաս-
«տատուեմ մեր իսկ ստորագրութեան:

Ես Ամբաստ վարդապետս Ար-
շակունի կը վկայեմ սոյն Ռա-
ֆայել վարդապետի ծեծութիւն
ի Պօղոս վարդապետին և նոյն
ցուած մեռելը վառ Աստուածոյ
կը վկայեմ:

Առաքաւոր եղբայրութեան ներ-
կայ գտնուելով կը վկայեմ և
կատարագրեմ, կարտապետ քա-
հանայ Ս. վարդապետ եկեղեցւոյ:

Հետեւեալ Բառք

Ի Լ Ա Ն

Առաքելի Շահանէ Էլզիլիս անայոս
500 ամեապետ օրու հաճաք օրան 62,
կիւ ին պէհէր տաճարի 60 փորձիս
լարաք թաղիս Էօհանիս օրուս,
իշխու իշխան իւրաքիս երկու տօ-
քօղուն հաւ սալը կիւնի գարարը դա-
թիս վերլիէճէ յիւտէն, իթա իթմէ-
յէ թաղիս օրանորն եւ վիմէ գիւր-
տէ Տարի Շուրալի տաքիլիէ կէմէլէ-
րի:

3

22 Նիսան 1875 Պապը Սէրապէրի

Խորինէ գալուստ իտրիճինտէ

